

Валерія Москальова,
студентка 2 курсу юридичного факультету
Національного університету біоресурсів
і природокористування України

Гендерна рівність в ЗСУ після повномасштабного вторгнення рф в Україну*

Слід зазначити, що до повномасштабного вторгнення рф у Збройних Силах України проходили службу 32 659 жінок. Тобто жінки становили сьому частину складу ЗСУ станом на 24 лютого. А проте їхня видимість залишалася низькою.

На сьогоднішній день, за оцінками Міністерства оборони України, жінки становлять близько 15 % від загальної чисельності Збройних Сил України. Це відповідає кращим світовим практикам і стало можливим, зокрема, завдяки системній законодавчій та адвокаційній роботі, що тривала ще з 2014 року. І наразі, жінки поряд з чоловіками стоять на лініях вогню, виконують військові задачі в лавах Збройних сил України, зокрема, служать в силах Територіальної оборони. [1,с.182]

Як зазначила урядова уповноважена з питань гендерної політики Катерина Левченко «Понад 50 тисяч жінок наразі служать у ЗСУ, а десятки тисяч – у Нацгвардії, Державній прикордонній службі, Нацполіції. І ці цифри зростають. Це показник того, що жінки є активними суб'єктами, захисницями. Це дуже важливо, бо часто на жінок в контексті війни дивляться як на постраждалу сторону».

В інформаційному просторі сучасної України фактично з перших місяців повномасштабного вторгнення рф на територію нашої Батьківщини утвердилось поняття «жіноче обличчя війни» при характеристиці цієї війни. Вперше таке визначення подій прозвучало з вуст першої леді країни Олени Зеленської під час Міжнародної конференції «Жінки в конфліктах», яка проходила в Брюсселі у 2022 р. [2, с.31]

Тенденція вступу жінок в лави Збройних сил України підтримується і заохочується певними діями влади та підкріплюється урядовими документами. Зокрема, наприкінці грудня 2022 року було оновлено Національний план дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека», також уряд затвердив Державну стратегію забезпечення рівних прав жінок та чоловіків. [1,с.181]Про те, що влада займається питаннями забезпечення гендерної рівності під час війни на всіх державних рівнях свідчить і прийняття документів, які спрямовані на рівень територіальних громад та організацію діяльності відповідальних фахівців органів місцевого самоврядування з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. Відтак, Міністерство соціальної політики

* Наукова керівниця – доцентка кафедри адміністративного та фінансового права Світлана Ковальова

України видало наказ № 359 «Про затвердження Методичних рекомендацій з реалізації гендерного підходу та підходу, що базується на дотриманні прав людини, на рівні територіальних громад».

Окрему увагу треба звернути на діяльність українського жіночого руху та жіночих організацій під час війни. Активна діяльність останніх стала можливою завдяки багаторічній злагодженій роботі жіночого руху в Україні. Український жіночий рух одразу долучився до національної оборони та протидії агресору. Під час війни жіночі організації часто змінюють своє функціональне призначення і перетворюються на організації гуманітарного спрямування, допомагаючи найбільш вразливим верствам населення. Таку ж місію стали виконувати і жіночі організації в Україні з початку повномасштабного вторгнення російської федерації: займатися проблемами евакуації жінок і дітей з «гарячих точок», медикаментозним забезпеченням тим, хто потребує, психологічною підтримкою, постраждалим від російської агресії, юридичним консультуванням, поставками гуманітарної провізії тощо. [1, с.183]

Говорячи про тенденції гендерної політики в ЗСУ, варто зауважити те, що лише в 2022 році нарешті почали розв'язувати проблему із формою для жінок-військових, адже до цього в ЗСУ не враховували ні особливостей жіночої фігури та розбіжностей у розмірах форми та взуття.

«Жіноча фізіологія відрізняється від чоловічої, і якщо ми, наприклад, беремо штани зі вшитими наколінниками, коли такі штани вдягає жінка і їй треба впасти на коліна, то за рахунок того, що в жінок довші ноги, наколінники опиняються зверху, над колінами. Також є нюанси щодо посадки штанів: через форму стегон, коли дівчина сідає в чоловічих штанах, у неї відкривається поперек. У жінки є груди, і якщо в одязі немає грудних витачок, то, відповідно, ми маємо або вдягати кітель значно більшого розміру, який буде завеликий, але в ньому буде більш-менш комфортно грудям, або все буде стягувати. Але більший кітель – це задовгі рукава, які заважають. Тобто є багато різних моментів, які створюють певні незручності, а коли ти знаходишся на війні, ці незручності відчуються з максимальною силою», – так пояснює проблеми, які виникають у жінок-військових парамедиків Юлія Сідорова, яка воює з 2014 року. [3, с.11]

Аналізуючи специфіку досвіду переживання війни, зокрема, і у гендерному аспекті, варто пам'ятати, що окрім іншого, переосмислений досвід антропологічного аспекту конфлікту дає певні підстави для розуміння і такої важливої характеристики для української державності на даному відтинку шляху, якою є її геополітична суб'єктність. В основі геополітичної суб'єктності будь-якої держави, особливо в часи, вирішальні для її існування/неіснування, є позиція її громадян в цілому щодо бажаності/небажаності спротиву окупантові. Й у такій настанові не є важливим поділ на статі: єдність спільноти забезпечується здатністю до

консолідованої позиції всіх її громадян. Досвід широкомасштабної війни із рашистським агресором наочно довів цю аксіому. Саме всенародний спротив українців, консолідація та активність громадянського суспільства, орієнтована на радикальний спротив окупації, забезпечили не лише обороноздатність країни, але і рух у напрямку української перемоги, а все це разом – підтримку та допомогу зовнішнього світу та визнання ним геополітичної суб'єктності української нації та держави в часи сучасних надскладних випробувань. [4, с.18]

Досвід, накопичений українським соціумом у боротьбі проти російського агресора за попередні 9 років гібридної війни та за період повномасштабного вторгнення на територію України від 24 лютого 2022 р., показав, що ця війна має і «жіноче обличчя». Гендерна специфіка переживання війни існує, проте, вона не має вирішального значення для практичних дій у боротьбі за свободу і незалежність.

Таким чином, можна зробити висновки, що гендерна політика в Україні не втратила своєї актуальності, не дивлячись на те, що наразі триває повномасштабна війна. Навпаки, дана тема постала важливою для ЗСУ, адже безліч жінок пішли обороняти нашу державу. Перед українською державою, політичною владою та громадянським суспільством через повномасштабну війну постали нові виклики, що можуть призвести до суттєвих трансформацій в сфері гендерної політики та нових тенденцій гендерної ідентифікації.

Література

1. Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.- практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) за загальною редакцією С. В. Ківалова. Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. Т. 1. 790 с.

2. Ірина Грабовська. Жіноче «обличчя» війни України проти російського агресора. *Українознавчий альманах*. Випуск 30, 2022. С. 29– 35.

3. Виговська І.. «У ЗСУ майже 60 тисяч жінок, але немає жіночої форми. Як цех Veteranка хоче це змінити». *Інтернет-журнал «The Village»*. 2022. 13 березня. 15 с.

4. Ірина Грабовська. Жіноче «обличчя» війни України проти російського агресора. *Українознавчий альманах*. Випуск 32, 2022. С. 15-22.

Національний університет біоресурсів і
природокористування України

Юридичний факультет

Кафедра теорії та історії держави і права

Рада аспірантів юридичного факультету

Студентська організація юридичного факультету

Студентський науковий гурток
«Клуб юних теоретиків»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

учасників

XVII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО- ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ «ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ОЧИМА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ»

09 травня 2024 р.

м. Київ

УДК: 340:167.1:378.2

Матеріали XVII Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
«Проблеми юридичної науки очима молодих науковців»

П.78

Проблеми юридичної науки очима молодих науковців : зб. наук. пр. XVII Всеукр.
наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 09 травня 2024 р.) / Укладачка: Віра Качур. К.,
2024. 215 с.

У збірнику подані наукові здобутки учасників, що присвячені
проблемам юридичної науки.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

**За зміст наукових матеріалів відповідальність несуть їх автори та
наукові керівники**